

LLEI

27/2002, de 20 de desembre, sobre mesures legislatives per a regular les empreses d'inserció sociolaboral.

El President de la Generalitat de Catalunya

Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de Catalunya ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que estableix l'article 33.2 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, promulgo la següent

LLEI

Preàmbul

La Constitució espanyola i l'Estatut d'autonomia de Catalunya insten els poders públics a facilitar la participació dels ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social del nostre país, la qual cosa fa palesa la necessitat que els esmentats poders públics estableixin vies que facilitin aquesta participació, i de manera especial la d'aquelles persones que per circumstàncies diverses es troben en situacions de dificultat i d'exclusió social.

Les transformacions que experimenten l'economia i la societat, els constants canvis tecnològics i els canvis en els hàbits laborals i en els sistemes d'organització del treball, juntament amb la pèrdua dels vincles socials i familiars, configuren alguna de les múltiples causes d'exclusió social.

La manca d'ocupació n'és una de les principals causes i constitueix un dels factors de risc de moltes situacions d'exclusió i marginació socials. D'altra banda, les persones amb risc o en situació d'exclusió troben importants dificultats per a accedir al mercat de treball, per culpa de llurs mancances socials, econòmiques, educatives i de qualificació laboral. L'exercici d'un treball, dret i deure de tot ciutadà o ciutadana establerts per la Constitució i l'Estatut d'autonomia, els comporta nombrosos problemes, a causa de la desmotivació personal, el desconeixement o l'abandonament dels hàbits socials i laborals bàsics, i la manca d'adaptació professional.

Per això, la relació amb el món de l'ocupació ha d'ésser un referent obligat a l'hora de tractar dels processos d'integració social. La població en edat laboral troba en l'ocupació no solament una font d'ingressos, sinó també l'origen de tota una xarxa de relacions socials que faciliten la seva integració.

En aquest sentit, el fet de permetre l'accés a una ocupació i, en conseqüència, a la normalització personal i social als sectors de la població que no poden accedir, almenys de moment, a un lloc de treball en el mercat laboral ha de constituir un dels objectius d'aquelles polítiques que, sense menystenir la dimensió de protecció social i assistencial, s'orienten cap a una tasca eficaç de prevenció i d'inserció social.

Per això, en el marc de la lluita contra la pobresa i l'exclusió social i des de la voluntat d'atorgar més protagonisme a la societat civil en la promoció de l'Estat del benestar, es

planteja la necessitat de reconèixer, emparar i potenciar aquelles iniciatives i empreses que combinen la lògica empresarial amb metodologies que fan possible la inclusió dels exclosos socials en els processos de reinserció laboral en la mateixa empresa, en una empresa aliena o en projectes d'autocupació. Dins d'aquest conjunt destaquen les empreses d'inserció, que confirmen que l'ocupació és i serà per als més desafavorits i exclosos el principal vector de la inserció social i una manera de participar en l'activitat de la societat.

Aquestes iniciatives i empreses no estan al marge dels processos convencionals de l'economia, ja que produeixen i venen béns i serveis, milloren l'entorn, potencien els serveis a les persones i afavoreixen la qualitat de vida, essent rendibles i competitives. En definitiva, ofereixen a la societat una rendibilitat econòmica similar a la de la resta de les empreses. Però, a més, se n'ha de valorar la rendibilitat en els aspectes socials, ja que els beneficiaris deixen d'ésser persones passives i dependents i aporten a la societat tot allò que aquesta els havia negat.

Les iniciatives desenvolupades en aquest camp al nostre país han estat nombroses en els darrers anys i han ofert un suport continuat als grups vulnerables que hi participen. Aquestes iniciatives estan lligades al territori i a les necessitats de treball de la zona, cerquen espais en el món laboral i creen llocs de treball.

Ara bé, aquestes empreses no tenen en el nostre ordenament jurídic un marc legal que en possibiliti i en consolidi el desenvolupament. Llurs actuacions necessiten instruments públics que compensin els més grans costos i dificultats que ocupar persones amb problemes evidents d'exclusió social suposa per a les empreses. Un marc laboral propi i un règim fiscal més favorable són necessaris per a facilitar-ne les actuacions.

Les empreses d'inserció són iniciatives que combinen la lògica empresarial amb metodologies que fan possible la inclusió de persones en els processos d'inserció laboral en la mateixa empresa per a passar posteriorment a una empresa aliena o a projectes d'autocupació.

Les metodologies que es desenvolupen durant el procés d'inserció tenen com a objectiu potenciar les capacitats de les persones mitjançant els coneixements tècnics, l'habitació sociolaboral i la determinació de prioritats adequades a llurs possibilitats i a les del mercat laboral.

D'acord amb tot això, en aquesta Llei es defineixen i regulen des de les empreses d'inserció i les persones en situació o greu risc d'exclusió social susceptibles d'ésser les destinatàries dels processos d'inserció fins a les mesures per a la creació i el foment d'aquest tipus d'empreses.

Capítol I

Disposicions generals

Article 1

Objecte

1. L'objecte d'aquesta Llei és establir un marc legal que promogui, d'una banda, la inserció laboral de persones en situació d'exclusió social o en greu risc d'arribar-hi, per

a aconseguir-ne la total integració social, i, de l'altra, el registre, la regulació i el foment de les empreses d'inserció.

2. Per a l'assoliment d'aquest objectiu aquesta Llei:

a) Delimita les situacions que, si escau, poden determinar l'adopció de les mesures que estableix.

b) Defineix les característiques que ha de tenir una persona jurídica per a ésser considerada empresa d'inserció i en procura el desenvolupament i la consolidació.

c) Regula les activitats d'aquestes empreses en els processos d'inserció.

d) Determina els requisits necessaris i el procediment per a incorporar les persones afectades per les situacions d'exclusió social a les empreses d'inserció.

e) Estableix el Registre d'Empreses d'Inserció de Catalunya.

Article 2

Destinatari de la inserció sociolaboral

1. La inserció sociolaboral va dirigida a persones en situació d'exclusió social o en greu risc d'arribar-hi que estiguin desocupades i que tinguin dificultats importants per a integrar-se en el mercat de treball ordinari.

2. Són subjectes d'inserció sociolaboral aquelles persones que, estant en la situació descrita en l'apartat 1, estiguin incloses en algun dels col·lectius següents:

a) Persones amb disminució física, psíquica o sensorial o amb malalties mentals que tinguin possibilitats d'inserció en el món laboral.

b) Persones destinatàries de la renda mínima d'inserció.

c) Persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció, perquè no compleixen els requisits establerts per l'article 6.1 de la Llei 10/1997, del 3 de juliol, de la renda mínima d'inserció.

d) Joves majors de setze anys i menors de trenta provinents d'institucions de protecció de menors.

e) Persones amb problemes de drogoaddicció o alcoholisme que es trobin en procés de rehabilitació i reinserció social.

f) Interns de centres penitenciaris la situació dels quals els permeti accedir a una ocupació, persones en llibertat condicional i persones exrecluses.

g) Persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció, però que es trobin, segons el parer dels serveis socials competents, en situació de risc d'exclusió.

h) Aturats de llarga durada més grans de quaranta-cinc anys.

3. L'accés d'una persona a una empresa d'inserció ha d'anar precedit per un informe sociolaboral, homologat per a l'àmbit de Catalunya.

Article 3

Concepte d'empresa d'inserció

1. Té la consideració d'empresa d'inserció aquella que sigui qualificada com a tal, que porti a terme qualsevol activitat econòmica de producció de béns o de prestació de serveis i l'objecte social de la qual tingui com a finalitat primordial la integració sociolaboral de persones en situació o greu risc d'exclusió social.

2. Poden ésser qualificades com a empreses d'inserció les societats mercantils, les societats laborals i les cooperatives que, legalment constituïdes, compleixin el que estableix aquesta Llei.

3. La finalitat primordial d'aquestes empreses s'ha d'acreditar amb el compliment dels requisits exigits per l'article 4.

Article 4

Requisits per a les empreses d'inserció

1. Les empreses d'inserció, a més de complir el que estableix l'article 3, han de complir els requisits següents:

a) Proporcionar als treballadors inclosos en alguna de les situacions esmentades en l'article 2, com a part de llurs itineraris d'inserció, processos personalitzats i assistits de treball remunerat, formació en el lloc de treball, habituació social i laboral i, si escau, serveis d'intervenció o mesures d'acompanyament social que permetin llur posterior incorporació al mercat de treball ordinari.

b) Ésser promogudes i participades per una o diverses entitats promotores, d'acord amb el que estableix l'article 5. Aquesta participació ha d'ésser almenys d'un 51% del capital social en el cas de societats mercantils i societats cooperatives. En el cas de societats laborals, és aplicable la normativa específica reguladora d'aquest tipus de societats.

c) Mantenir, en còmput anual, un mínim d'un 30% i un màxim d'un 70% de treballadors en procés d'inserció respecte al total de la plantilla, sens perjudici dels límits establerts per la normativa específica de societats cooperatives i de societats laborals en matèria de contractació. En cap cas el nombre de persones en procés d'inserció ha d'ésser inferior a dues.

d) No tenir vinculats els balanços, els comptes de resultats i el patrimoni a activitats econòmiques altres que les de l'objecte social.

e) Aplicar, almenys, el 80% dels resultats o els excedents disponibles obtinguts en cada exercici econòmic a la millora o l'ampliació de les estructures productives i d'inserció. En cas que no hi hagués aquesta necessitat d'ampliació o millora o que no calgués destinar-hi la totalitat del dit percentatge d'excedents o resultats, la part no disposada ha de quedar imputada al fons de reserva de l'empresa, amb la finalitat establerta per aquest apartat.

f) Estar inscrites en el registre corresponent a llur forma jurídica i en el Registre Administratiu d'Empreses d'Inserció.

g) No haver amortitzat cap lloc de treball per acomiadament improcedent durant l'any anterior a la sol·licitud de qualificació.

Article 5

Entitats promotores

Tenen la consideració d'entitats promotores les entitats o corporacions de dret públic i les entitats sense ànim de lucre l'objecte social de les quals inclogui la inserció social de persones especialment desfavorides que promoguin la constitució d'empreses d'inserció, en les quals han de participar en els termes establerts per l'article 4.1.b.

Capítol II

Registre Administratiu d'Empreses d'Inserció de Catalunya

Article 6

Registre i qualificació

1. Es crea en el Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme de la Generalitat el Registre Administratiu d'Empreses d'Inserció de Catalunya, que té per objecte la qualificació i la inscripció d'aquestes empreses, i també els actes que es determinen en aquesta Llei i en les normes que la desenvolupen.

2. El Registre Administratiu d'Empreses d'Inserció de Catalunya és un registre públic que emet aquelles certificacions que són competència seva.

3. La persona jurídica que sol·liciti la qualificació d'empresa d'inserció i la inscripció en el Registre Administratiu d'Empreses d'Inserció de Catalunya ha d'estar prèviament inscrita en el registre corresponent a la seva forma jurídica i ha d'acreditar els requisits legalment establerts per a aquesta qualificació de la manera i amb el procediment que reglamentàriament es determinin.

4. Les empreses d'inserció han d'incloure en llur denominació les paraules Empresa d'Inserció o l'abreviatura corresponent, E. I.

5. L'obtenció de la qualificació d'empresa d'inserció per una persona jurídica no es considera transformació social.

Article 7

Informació subjecta a constància registral

Les empreses d'inserció, una vegada inscrites, estan obligades a presentar al Registre Administratiu d'Empreses d'Inserció de Catalunya dins dels terminis que reglamentàriament es determinin:

a) La documentació acreditativa de les modificacions estatutàries que n'afectin la qualificació, una vegada inscrites en el registre corresponent a llur forma jurídica.

- b) El pla d'activitats i el pressupost anual, abans de començar l'any corresponent.
- c) Els comptes anuals i l'informe de gestió corresponent al tancament de cada exercici econòmic.
- d) Un balanç social en què s'informi dels resultats obtinguts en matèria d'inserció sociolaboral dels treballadors en risc d'exclusió.

Article 8

Pèrdua de la qualificació d'empresa d'inserció

1. Són causes legals de desqualificació com a empresa d'inserció:

- a) L'incompliment de la finalitat primordial d'integració sociolaboral de persones en situació o greu risc d'exclusió social.
- b) L'incompliment d'algun dels requisits necessaris per a ésser considerada empresa d'inserció.
- c) L'incompliment de manera continuada de les obligacions inherents a la seva pròpia naturalesa.
- d) La transformació en una societat d'una altra naturalesa, sens perjudici del dret de la nova societat a sol·licitar la qualificació d'empresa d'inserció.
- e) La transformació en una nova societat, encara que sigui de la mateixa naturalesa, per fusió de dues o més entitats preexistents o per absorció, sens perjudici del dret de la nova societat a sol·licitar la qualificació d'empresa d'inserció.
- f) La creació d'una o més societats per segregació d'una altra de preexistent, sens perjudici del dret de les societats segregades a sol·licitar la qualificació d'empresa d'inserció.
- g) El tancament de l'empresa o la dissolució de la societat.

2. La desqualificació com a empresa d'inserció ha d'ésser acordada per la persona responsable del Registre Administratiu d'Empreses d'Inserció de Catalunya, adscrit al Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme de la Generalitat.

3. La desqualificació, una vegada exhaurida la via administrativa, produeix d'ofici efectes de baixa registral, però no implica la dissolució de la societat.

4. Tota empresa d'inserció pot, en qualsevol moment, sol·licitar la seva desqualificació com a tal, la qual cosa produeix la pèrdua d'aquesta condició i la baixa en el Registre Administratiu d'Empreses d'Inserció de Catalunya, sempre que aquest fet no comporti cap perjudici per a les persones en procés d'inserció.

Capítol III

Competències de les administracions públiques

Article 9

Competències de les administracions públiques

1. És competència específica de l'Administració pública responsable en cada cas dels serveis socials d'atenció primària o especialitzada:

a) Qualificar les situacions d'exclusió social o de greu risc d'arribar-hi que esmenta l'article 2.

b) Emetre dictamen sobre la situació o el greu risc d'exclusió social de la persona candidata, en el qual s'ha de fer constar la seva situació i la seva actitud personals, l'itinerari d'inserció a seguir i les mesures d'acompanyament social per a la seva incorporació al lloc de treball ofert.

c) Proporcionar serveis d'intervenció o mesures d'acompanyament social als treballadors durant el procés d'inserció i, si escau, acordar amb les mateixes empreses d'inserció o amb les entitats promotores que es facin càrrec de la prestació d'aquests serveis o de l'aplicació d'aquestes mesures.

2. És competència específica del Servei d'Ocupació de Catalunya, per mitjà de les oficines de treball de la Generalitat, i dels diferents serveis públics d'ocupació de titularitat comarcal o municipal:

a) Valorar en els processos de selecció, de manera coordinada amb les empreses d'inserció, la idoneïtat de les característiques professionals dels treballadors per als llocs de treball oferts.

b) Certificar, abans de la subscripció del contracte, si el treballador o treballadora, en els dos anys anteriors a la contractació que es pretén dur a terme, ha prestat serveis en virtut d'un contracte per a l'adaptació sociolaboral, i també, si escau, el temps de serveis prestats.

c) Facilitar, si escau, processos d'orientació i formació professional als treballadors, amb caràcter previ a la subscripció del contracte i una vegada aquest hagi finalitzat.

d) Registrar els contractes de treball per a l'adaptació sociolaboral que es formalitzin.

3. Els organismes esmentats en els apartats 1 i 2, en l'àmbit de llurs competències respectives, han de:

a) Col·laborar, conjuntament amb l'empresa d'inserció, en els processos de selecció de candidats.

b) Establir, amb l'empresa d'inserció i el mateix treballador o treballadora, el procés d'inserció que el treballador o treballadora ha de seguir mentre romangui en l'empresa. En aquest sentit, s'han de perioditzar les activitats de producció, la formació en el lloc de treball, les activitats d'intervenció o d'acompanyament social i els compromisos adquirits per cadascuna de les parts per a dur-los a terme.

c) Fer un seguiment dels itineraris i els processos d'inserció dels treballadors, i donar suport als treballadors que s'incorporin en un lloc de treball de caràcter ordinari, una vegada finalitzat el procés d'inserció.

Capítol IV

Procés d'incorporació en una empresa d'inserció

Article 10

Tipus de contractació en les empreses d'inserció

1. Les persones que s'incorporin en una empresa d'inserció en virtut d'un procés d'inserció sociolaboral ho poden fer en alguna de les condicions següents:

a) Soci o sòcia treballador, quan l'empresa d'inserció sigui una cooperativa de treball associat o una societat laboral.

b) Soci o sòcia de treball, quan l'empresa d'inserció sigui una cooperativa diferent de la de treball associat.

c) Treballador o treballadora per compte d'altri, tant en el cas que l'empresa d'inserció sigui una cooperativa o una societat laboral, amb les limitacions legals corresponents, com en el cas que sigui una societat mercantil.

Article 11

Característiques de la contractació per a l'adaptació sociolaboral

1. El contracte amb el qual es vinculen una empresa d'inserció i un treballador o treballadora subjecte a un conveni d'inserció té com a finalitat principal la integració laboral d'aquesta persona mitjançant la prestació voluntària de serveis retribuïts.

2. En tot cas, aquest tipus de contracte s'ha de regir per la legislació vigent en matèria de contractació laboral.

3. En el cas que l'empresa d'inserció sigui una cooperativa i que el treballador o treballadora en procés d'inserció accedeixi a la condició de soci o sòcia de treball o soci o sòcia treballador, atesa la competència exclusiva de la Generalitat en aquesta matèria, la relació contractual entre l'empresa i el treballador o treballadora en procés d'inserció s'ha de regir pel que determini la llei de cooperatives vigent, per tal com es tracta d'una relació societària i no pas d'una relació laboral.

Article 12

Obligacions de l'empresa d'inserció

1. L'empresa d'inserció, pel fet de subscriure un contracte de treball amb una persona en procés d'inserció sociolaboral, ha d'assumir les obligacions que estableix la normativa laboral vigent.

2. En concret, l'empresa d'inserció queda obligada a:

a) Proporcionar al treballador o treballadora l'activitat professional adequada per al compliment de l'objecte del contracte i els mitjans que li facilitin l'adquisició d'hàbits socials i de treball que li permetin accedir a mesures d'acompanyament social.

b) Responsabilitzar-se de la formació del treballador o treballadora en procés d'inserció.

Article 13

Obligacions del treballador o treballadora

1. El treballador o treballadora contractat per a un procés d'inserció sociolaboral, pel fet de subscriure un contracte de treball amb una empresa d'inserció, ha d'assumir les obligacions que estableix la normativa laboral vigent.
2. En concret, el treballador o treballadora en procés d'inserció queda obligat a:
 - a) Dur a terme l'activitat pactada com a objecte del contracte.
 - b) Rebre la formació teòrica i pràctica necessària per a dur a terme l'activitat.
 - c) Participar activament en el desenvolupament de les mesures d'acompanyament que s'estableixin en el conveni d'inserció.
 - d) Col·laborar en el seguiment del procés d'inserció.

Capítol V

Mesures de foment

Article 14

Foment de la inserció sociolaboral

1. La política de foment de la inserció sociolaboral té per objecte la promoció de l'ocupació de les persones en situació o greu risc d'exclusió, mitjançant el suport a la creació i el manteniment de les empreses d'inserció, per tal que puguin complir llur funció social, i mitjançant l'adopció de mesures que incentivin la contractació d'aquest col·lectiu en el mercat de treball ordinari.
2. L'empresa d'inserció, un cop hagi estat qualificada com a tal, es pot beneficiar dels ajuts establerts per a aquest tipus d'empreses amb la finalitat d'inserir laboralment persones en situació o greu risc d'exclusió social.
3. En concret, i per tal de fomentar la contractació en el mercat ordinari de les persones en situació o greu risc d'exclusió, les empreses d'inserció es poden beneficiar dels ajuts establerts per la Llei 10/1997, que estableix la promoció d'accions que comportin l'autoocupació d'aquest col·lectiu, principalment per mitjà de fórmules d'economia social, i de la resta d'ajuts establerts per a la creació de llocs de treball per a aquest col·lectiu.
4. De manera específica, s'han de desenvolupar programes d'ajuts per a oferir a les empreses d'inserció les actuacions següents:
 - a) Formació per als quadres directius i de gestió.
 - b) Difusió de les activitats relacionades amb el col·lectiu del qual es vol aconseguir la inserció sociolaboral.

c) Estudi dels llocs de treball a cobrir i de l'adequació del candidat o candidata al lloc i viceversa.

d) Mesures d'acompanyament per a la tutorització, per mitjà d'un tècnic o tècnica d'inserció laboral, de l'activitat de les persones en procés d'inserció.

e) Foment de processos de creació d'empreses d'inserció.

Capítol VI

Avaluació i inspecció dels processos d'inserció laboral en les empreses d'inserció

Article 15

Avaluació

El dispositiu de la inserció sociolaboral conformat per les empreses d'inserció ha d'ésser objecte d'una avaluació periòdica, que ha d'incloure, com a mínim, el control estadístic del nombre d'empreses, dispositius i contractes d'inserció en vigor, i el control qualitatiu de la naturalesa de les mesures d'acompanyament, les activitats professionals i l'impacte en la integració sociofamiliar i la integració en el mercat ordinari.

Article 16

Inspecció

1. Les empreses d'inserció estan subjectes als procediments d'inspecció laboral establerts per la normativa vigent.

2. Els processos d'inserció sociolaboral en empreses d'inserció han d'ésser objecte d'inspecció en el marc de la inspecció dels serveis socials competents.

Disposicions addicionals

Primera

Regulació específica per a les societats cooperatives i per a les societats laborals

Les societats cooperatives i les societats laborals han de respectar en tot moment el que estableix la legislació reguladora d'aquest tipus d'entitats, principalment les limitacions en la contractació de treballadors indefinits no socis i, en concret, pel que fa a les societats laborals, la participació màxima dels socis en el capital social.

Segona

Clàusules socials

1. Les empreses d'inserció poden tenir preferència en l'adjudicació dels contractes administratius convocats per l'Administració de la Generalitat i els ens que en depenguin, en els termes que estableix l'apartat 2 de la disposició addicional vuitena del Reial decret legislatiu 2/2000, del 16 de juny, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de contractes de les administracions públiques.

2. Els contractistes que, en la fase d'execució, contractin empreses d'inserció poden tenir preferència en l'adjudicació dels contractes administratius convocats per l'Administració de la Generalitat.

Tercera

Mesures fiscals

Les inversions destinades a afavorir la creació, el desenvolupament i la consolidació d'empreses d'inserció poden gaudir del tracte fiscal específic que es determini per via reglamentària, en el marc de les competències del Govern.

Disposició final

Reglament del Registre Administratiu d'Empreses d'Inserció de Catalunya

El Govern, a proposta del Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme, ha d'aprovar, en el termini de sis mesos a partir de la publicació d'aquesta Llei, el Reglament de funcionament i competència del Registre Administratiu d'Empreses d'Inserció de Catalunya.

Per tant, ordeno que tots els ciutadans als quals sigui d'aplicació aquesta Llei cooperin al seu compliment i que els tribunals i les autoritats als quals pertoqui la facin complir.

Palau de la Generalitat, 20 de desembre de 2002

Jordi Pujol

President de la Generalitat de Catalunya

(02.353.042)